ЕВРОПСКО УДРУЖЕЊЕ СУДИЈА

Европска група Светског удружења судија

САОПШТЕЊЕ О ПРИМАЊИМА СУДИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

(превод Друштва судија Србије)

1. На свом састанку одржаном у Лисабону 16. октобра 2026. године, Европско удружење судија – „EAJ" – обавештено је од стране Друштва судија Србије о тренутној ситуацији у вези са примањима у правосуђу у Србији.

2. EAJ разуме да је, након промена Устава у погледу правосуђа, законодавац 2023. године усвојио измене Закона о судијама којима је, између осталог, прописано да судије имају право на плату и пензијско обезбеђење у складу са достојанством судијске функције и одговорностима које она подразумева; да висина плате и пензије судије мора бити таква да гарантује независност судије и финансијску сигурност; и да се зараде судија уређују тим законом. Међутим, упркос томе што је законодавац на тај начин признао значај примања судија одговарајућих за независност судства и правилно функционисање правосудног система, што захтева да обављање судијске функције буде привлачно онима који су прошли неопходно образовање, студије и обуку, надлежни органи у Србији упорно не обезбеђују практичну примену тих начела.

3. Забринутост због ниског нивоа издвајања за судство и неодговарајућих примања у судству годинама изражава Друштво судија Србије, а одскора и Високи савет судства. На међународном нивоу, на основу података за 2022. годину које су доставиле државе чланице Савета Европе, Извештајем Европске комисије за ефикасност правосуђа Савета Европе (*CEPEJ*) из 2024. године је констатовано да се Србија налази међу државама чланицама Савета Европе које имају најнижи ниво улагања у правосуђе, а нарочито у примања судија. Док је у државама чланицама Савета Европе просечна нето годишња плата судије на почетку судијске каријере износила 35.265 евра, а медијална 27.076 евра, у Србији је она износила свега 12.649 евра. Релативна вредност судијске плате у односу на просечне зараде опала је: тај однос је био 2,0 у 2022. години, 1,67 у 2024. години и 1,35 у јулу 2026. године. Поред тога, статистички подаци о повећању зарада у периоду 2017–2025. године показују да су судијске плате повећаване у мањем проценту од плата у упоредивим професијама. Куповна моћ судијских плата је у опадању.

4. Према Препоруци Комитета министара Савета Европе *CM/Rec*(2010)12, примања судија треба да буду сразмерна њиховој професији и одговорностима и довољна да их заштите од подстицаја усмерених на утицање на њихове одлуке.[1] Ова начела призната су у више других докумената којима

[1] Савет Европе: Препорука *CM/Rec*(2010)12 Комитета министара државама чланицама о судијама: независност, ефикасност и одговорности, став 54.

се утврђују стандарди[2] и садржана су у установљеној судској пракси Суда правде Европске уније.[3] Иако су ова начела изражена у тексту Закона о судијама из 2023. године, очигледно је да она морају бити реално примењена исплатом плата које заиста испуњавају одговарајуће захтеве.

5. ЕАЈ са забринутошћу посматра материјални положај судија и запослених у правосуђу у Србији. Указује на то да су одговарајућа примања судија суштински елемент независног судства и владавине права. Значај материјалне независности судија и све оно што је потребно за њено обезбеђивање наведени су у Изјави о принципима материјалне независности судија које је ЕАЈ усвојио 2025. године.[4]

Ситуација у Србији је у више аспеката у супротности са захтевима израженим у том документу:

- Примања судија не одговарају положају судија као представника једне од три гране власти нити њиховој одговорности и заостају за примањима упоредивих носилаца јавних функција,[5] нарочито имајући у виду ограничења судија да обављају друге послове уз накнаду.
- Одговарајући ниво примања није обезбеђен на законској основи.[6]
- Куповна моћ плате је опала, а није било повећања какво је обезбеђено другим запосленима у државној служби.[7]

6. ЕАЈ изражава озбиљну забринутост због тога што ниво примања обезбеђен судству у Србији није довољан да обезбеди неопходну материјалну независност. Због тога, Европско удружење судија:

- подсећа надлежне власти у Србији на значај одговарајућих примања, како за независност судства и владавину права, тако и за обезбеђивање правилно функционишућег система правосуђа за грађане; и
- позива те власти да преиспитају плате које се тренутно исплаћују носиоцима правосудних функција и да обезбеде да те зараде буду на нивоу који је довољан да у потпуности испуни захтеве материјалне независности утврђене међународним стандардима.

---

[2] Магна карта судија *CCJE*, начело 7; Мишљење *CCJE* бр. 1, став 61; Универзална повеља судије, члан 8 и даље.

[3] Велико веће је у својој значајној одлуци у предмету *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* навело: *„Као и заштита од разрешења са функције чланова предметног тела (...), реална примања чија висина одговара значају функција које обављају представља гаранцију од суштинског значаја за независност судства.*“ Пресуда од 27. фебруара 2018. године у предмету C-64/16, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, ставови 44. и 45; видети такође пресуду од 7. фебруара 2019. године у предмету C-49/18, *Carlos Escribano Vindel*, став 66.

[4] ЕАЈ Изјава о принципима материјалне независности судија – Јереван 2025 – IAJ-UIM.

[5] *Ibid: „9. Као представници једне од грана власти, судије треба да имају одговарајућа примања (плату и материјалне повластице поред ње), као и представници других грана власти. 11. У складу са одговорностима које преузимају, систем примања судија треба да буде упоредив са системима примања законодавне и извршне гране власти. Судије треба да имају најмање иста примања (укључујући додатне материјалне повластице) као чланови парламента и запослени на упоредиво високим положајима у извршној грани власти.“*

[6] *Ibid: „5. Пожељно је да систем и висина плата судија буду обезбеђени на законској основи. Ако то није случај, једнако делотворна средства треба да заштите плату судија од једностраних промена. б) Ако висина плате није непосредно утврђена самим законом, начини и поступци њеног утврђивања треба да буду уређени законом.“*

[7] *Ibid: „21. Треба узети у обзир куповну моћ плате, а плату треба усклађивати са инфлацијом. Најмање у случају да приход других запослених у државној служби расте у складу са индексима инфлације или просечним приходом у земљи, судије не би требало да буду искључене из таквог повећања.“*